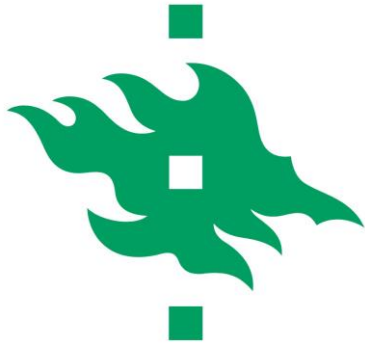

4.11.2020

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta
mmv@eduskunta.fi

Asia: HE 175/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle eläintautilaiksi sekä siihen liittyviksi laeiksi

Eläinlääketieteellinen tiedekunta lausuu kuultuaan asiantuntijaansa yliopistonlehtori (epidemiologia) dosentti, tarttuvien eläintautien erikoiseläinlääkäri Anna-Maija Virtalaa.

Käsitteiden määrittely

Hallituksen esityksessä HE 175/2020 kohdassa 4.1 Keskeiset ehdotukset (s. 22) on nyt määritelty selvästi, että käsite eläintautien '**vastustus**' viittaa

*...eläinten välillä sekä eläinten ja ihmisten välillä tarttuvien eläintautien **ehkäisyn, seurannan, valvonnan, leviämisen estämisen ja torjunnan kokonaisuuteen.***

'Vastustus' pitäisi määritellä myös laissa.

Samoin hallituksen esityksen perusteluissa – ja laissa – pitäisi määritellä käsitteet 'seuranta', 'valvonta' ja 'torjunta'.

Perustelut:

- 1) Selkeillä määrittelyillä vältetään väärinkäsityksiä. Vaikka esimerkiksi humaanipuolella sanoilla vastustus, seuranta, valvonta ja torjunta on erilaisia käyttötarkoituksia ja merkityksiä kuin veterinaäripuolella, on helpompi puhua ja sopia asioista, kun jo lähtökohtaisesti tiedetään, mitä kukin sanoilla tarkoittaa. Suurin ero on siinä, kumpaan – seurantaan vai valvontaan – luetaan myös löydösten perusteella tehtävät toimenpiteet.
- 2) Näitä termejä ei ole määritelty eläinterveyssäännöstössä EU 2016/429 (konsolidoitu versio 14.12.2019), eikä valvonta-asetuksessa EU 2017/625 (konsolidoitu 14.12.2019) määritellä seurannan ja valvonnan eroa.

- 3) EU-säädösten kääntäjien luulisi olevan helpompi kääntää EU-tasolla käytettyjä termejä suomeksi, kun tiedetään, missä tarkoituksessa eläintautien vastustamisessa käytettäviä termejä meillä missäkin yhteydessä käytetään. Nykyisissä säädösten suomennoksissa on joitakin epäselvyyksiä, eikä julkaisutoimisto vastaakaan sivustojen tiedoista (Eurlexin oikeudellinen huomautus <https://eur-lex.europa.eu/content/legal-notice/legal-notice.html>).
- 4) Jos näitä käsitteitä seuranta, valvonta ja torjunta ei jostakin syystä voi määritellä – vielä – laissa, niin ne olisi tärkeä määritellä ainakin perusteluissa.

Ilmoittamisvelvollisuudesta

Nykyinen eläintautilaki 441/2013 tai ehdotus uudeksi eläintautilaiksi (19–22 §) ei sisällä selvää määrystä siitä, kuka tai mikä taho on velvollinen ilmoittamaan tutkimusten tuloksesta toimijalle. Tämä olisi tärkeää, koska on kokemuksia tapauksista, joista toimija ei ole saanut tietoa.

Perustelut:

1. Laissa on selvästi sanottu toimijan tai vastaavan ilmoittamisvelvollisuus, mutta missään ei tule esiin, kenellä ja missä ajassa on ensisijainen ilmoittamisvelvollisuus tuloksista takaisin toimijalle.
2. 25 §:n perusteluissa (s. 37) todetaan, että *Ruokaviraston olisi saatettava luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön kohdistamansa taudintorjuntatoimenpiteitä koskeva päätös välittömästi aluehallintoviraston tietoon.* – Mutta missään ei sanota, miten se kulkeutuu toimijalle asti – ja missä ajassa.
3. 28 §:n perusteluissa (s. 40) todetaan, että *...eläinterveysviranomaisen olisi lisäksi tiedotettava... vyöhykkeen sijaintikunnissa sekä kohdistettava erityistä tiedottamista niihin tahoihin, jotka ovat viranomaisten tiedossa ja joita päätös koskee. Sääntely vastaisi voimassa olevan eläintautilain 37 §:ää. Julkaisemisen tapa johtuu siitä, että päätöksiä ei kohdisteta yksittäisiin toimijoihin, vaan ne velvoittavat yleisesti perustamispäätöksessä määritellyllä maantieteellisellä alueella.* – Tässäkään ei sanota, kuka antaa tiedon toimijalle, miten ja missä ajassa.
4. 32 §:n perusteluissa (s. 42, 3. kappale) todetaan, että *...aluehallintoviraston tulisi saattaa luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön kohdistamansa taudin leviämisen estämiseksi tehty päätös välittömästi Ruokaviraston tietoon.* – Tässäkään ei kerrota, miten se tiedotetaan toimijalle.
5. 73 §:n perusteluissa (s. 66, 2. kappale) todetaan *viranomaisen velvollisuus tiedottaa taudinpurkauksen vuoksi toteutettavista toimenpiteistä tapauksesta riippuen suurta yleisöä taikka vain tiettyjä henkilö- ja toimijaryhmiä.* – Uudessa lakiehdotuksessa tämä sanotaan seuraavasti: *Eläinterveysviranomaisen on tiedotettava epäilyistä tai todetusta 1 momentissa mainituista taudinpurkauksista [a-c-luokan, uusi, muu torjuttava ja valvottava tauti] sekä toimenpiteistä eläintaudin leviämisen estämiseksi ja torjumiseksi. Jos eläintaudin vastustamiseksi riittää, tiedottaminen voidaan rajata koskemaan vain tiettyjä henkilöitä tai toimijoita taikka näiden muodostamia ryhmiä. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tiedottamisesta.* – Tässäkään ei puhuta suoraan siitä, että toimijalle ilmoitetaan tuloksista. Tämä olisi kuitenkin tärkeä huomioida annettavassa ilmoitusasetuksessa, että toimija, esimerkiksi eläinten omistaja ei jää epätietoiseksi.

Taudin leviämisen estämiseksi tehtävä päätös

Eläintautilain lakiehdotuksen 25 §:n ja 32 §:n 1. momenteissa puhutaan aluehallintoviraston epidemiologisesta selvityksestä, alustavista taudintorjuntatoimenpiteistä ja muista taudintorjuntatoimenpiteistä, jotka koskevat a-c-luokan (25 §) tai joita voi toteuttaa muun torjuttavan tai valvottavan (32 §) taudin leviämisen estämiseksi. Molempien pykälien 1. momentin lopussa on virke: *”Aluehallintoviraston on saatettava luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön kohdistamansa taudin leviämisen estämiseksi tehty päätös välittömästi Ruokaviraston tietoon.”*

Kummankaan pykälän 1. momentista ei tule täysin selväksi, mikä osa tuota momenttia on se päätös.

32 §:n päätöksen voimassaolosta puhutaan ihan otsikkotasolla (34 §), mutta 25 §:n päätöksen voimassaolosta ei sen enempää puhuta, ainoastaan vyöhykkeitä koskevien päätösten voimassaolosta (28 §). Kummankaan ”taudin leviämisen estämiseksi tehtävän” päätöksen tekeminen ei näy pykäläotsikoissa.

Perustelu:

Näin isojen päätösten, jotka koskevat luonnollista tai oikeushenkilöä, tekemisen pitäisi selkeästi näkyä laissa, vaikka päätösten sisällöstä annettaisiinkin tarkentava asetus. Tästä päätöksestä puhutaan monessa pykälässä, joten tulisi olla ehdottaman selvää, mikä se päätös on.

Muita yksittäisiä huomioita

1. s. 27, 4 §, 2. kappale, 3.–4. rivi: Uudista taudeista -> Uusista taudeista
2. s. 38, 26 §, 5. kappale, 4. rivi: ...rajoitusvyöhykkeeseen sisältyvien suoja- valvontavyöhykkeiden... -> suoja- ja valvontavyöhykkeiden ja pitäisikö samassa kappaleessa olevan viimeisen lauseen kuulua (ehdotettu sana isoilla kirjaimilla): Tästä syystä MUITA vyöhykkeitä koskeva toimivalta ehdotetaan Ruokaviraston sijasta maa- ja metsätalousministeriölle.
3. s. 40, 28 §, 1. kappale, 4. rivi: tartuntavyöhykkeellänoudatettavista -> tartuntavyöhykkeellä noudatettavista
4. s. 50, 46 §, viimeisen virkkeen epäselvä kohta on värjätty keltaiseksi: Ehdotuksen mukaan velvollisuus tiedottaa torjuntatoimenpiteistä koskisi valtioneuvoston asetuksella säädettäviä a- ja b-luokan tautien **ja uusien tautien koskevia taudinpurkauksia.** ->
 - a. JOKO ... ja uusia tauteja koskevia taudinpurkauksia.
 - b. TAI ... ja uusien tautien taudinpurkauksia.
5. s. 68, 78 §, viimeinen virke ja viimeinen rivi: Onko oikein sanoa, että ”Tulli olisi ehdotetun lain mukainen valvontaviranomainen”, kun lakihan puhuu nyt toimivaltaisesta viranomaisesta.
6. s. 68, 79 §, 2. kappale, 5. rivi, jossa viitataan eläinterveyssäännösten 101 artiklaan sanoen: ... mainitun artiklan 1 kohdan ensimmäisen kohdan b alakohdassa; eikö tässä tuo ”1 kohdan” ole yhtä kuin ”ensimmäisen kohdan”, eli toinen näistä on turha.
7. s. 87 Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate: 1. kappale, viimeinen rivi: Toivoisin että tässä virkkeessä ”Sääntelyllä tulisi olla myös ennaltaehkäisevä vaikutus.” sana ”ennaltaehkäisevä” korvattaisiin sanalla ”ehkäisevä”, jolloin se olisi samassa linjassa uuden eläintautilain ja hallituksen esityksen sanavalinnan kanssa.

Dekaani

Antti Sukura

Hallintopäällikkö

Marko Niemi